

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania G. Spółki z o.o. w M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Olsztynie
z udziałem K. M.

o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i
wypadkowemu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 listopada 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 31 października 2023 r., sygn. akt III AUa 335/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w
Olsztynie na rzecz odwołującej się kwotę 240 zł (dwieście
czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie
tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia
zapłaty.**

r.g.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 31 października 2023 r., III AUa 335/23, oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 14 marca 2023 r., IV U 1227/22, zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Olsztynie z 27 września 2022 r. i ustalającego, że ubezpieczony K. M. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowym, jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek G. sp. z o. o. w M..

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną organ rentowy. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona. W jego ocenie wystarczy pobieżna lektura spornych umów, aby dojść do wniosku, że ich treść nie zawiera oznaczenia żadnego rezultatu, który byłby oderwany (odrębny) od czynności wykonawczej. Określenie przedmiotu świadczenia jako „wykonanie koncertu muzycznego” w oczywisty sposób nie może prowadzić do wniosku, że umówionym rezultatem (dziełem) będą - jak przyjmuje Sąd Apelacyjny - subiektywne odczucia odbiorców. Nie ulega też wątpliwości, że tak określony przedmiot świadczenia (wykonanie koncertu) sam w sobie nie stanowi oznaczenia rezultatu. Umowy nie zawierały ram czasowych występów, tzn. nie precyzowały czasu rozpoczęcia i zakończenia. Na ich podstawie zainteresowany zobowiązał się zaprezentować swoje i obce poszczególne utwory muzyczne (dzieła) w bliżej nieokreślonym czasie, a nie - do stworzenia nowego, odrębnego dzieła w sensie odrębnego rezultatu. Przedmiotem umowy stron było zatem staranne wykonywanie szeregu czynności oznaczonych mianem koncertu, a nie wytworzenie oznaczonego, odrębnego od wykonawcy i samoistnego rezultatu (dzieła) i przekazanie go zamawiającemu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną płatnik składek wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie, oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z przesłanką jaką jest oczywista zasadność skargi, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona

(postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Sąd Najwyższy wielokrotnie odnosił się w swoim orzecznictwie do wykładni wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów, w tym art. 627 k.c. oraz prawidłowości ich zastosowania, oceniając czy dana umowa jest umową o dzieło czy też umową o świadczenie usług (art. 734 k.c.) oraz jaki wpływ na kwalifikację zawartej umowy ma powtarzalność wykonywanych czynności. Tam, gdzie zleceniobiorca ma pracować, najczęściej wykonując powtarzalne, podobne i takie same, z reguły proste czynności, tam co do zasady chodzi o umowę o świadczenie usług. Cechą istotną umowy jest wówczas samo wykonywanie czynności. Wynikiem takiej pracy może być rezultat, który nie jest dziełem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2021 r., II USK 457/21, LEX nr 3273671 i powołane tam orzecznictwo, wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2020 r., I UK 83/19, LEX nr 3093414, postanowienie z 14 grudnia 2021 r., II USK 457/21, LEX nr 327367).

Umowa o dzieło i umowa zlecenia, to odrębne rodzajowo umowy. Liczba sporów dotyczących tych umów na tle spraw o podleganie ubezpieczeniom społecznym jest duża, co wynika zasadniczo z różnych stanów faktycznych a nie ze skomplikowania prawnego umowy o dzieło i umowy zlecenia. Nie są to bowiem nowe umowy w systemie prawa. W praktyce dochodzi do zawierania różnego rodzaju zobowiązań, w których wyróżnia się czy przedmiotem świadczenia dłużnika jest jego praca czy też tylko samo dzieło. Jeżeli wierzyciel zatrudnia do wykonywania określonej pracy (czynności starannego działania), to świadczenie dłużnika z reguły nie polega na wykonaniu dzieła w rozumieniu art. 627 k.c. Wskazuje na to cały szereg orzeczeń Sądu Najwyższego w podobnych sprawach, które potwierdzają, że wykonywanie prostych i powtarzalnych czynności z reguły nie należy do umowy o dzieło (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2023 r., II USK 14/22, LEX nr 3538088, i powołany wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2020 r., I UK 83/19).

Z dotychczasowego orzecznictwa wynika, że przedmiotem umowy o dzieło nie musi być żaden unikatowy wytwór, do wykonania którego niezbędne są jakieś szczególne umiejętności artystyczne (twórcze), bowiem dziełem może być np. stół wykonany na zamówienie, wyremontowany lokal, wyczyszczona odzież czy przepalenie złomu (por. wyrok z 11 marca 2020 r., III UK 51/19, LEX nr 2736268 oraz z 2 września 2020 r., I UK 170/19, LEX nr 3062762). Dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy indywidualne cechy umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 kwietnia 2019 r., II UK 577/17, LEX nr 2642735; z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411). Również liczba przedmiotów, które mają być wytworzone w ramach umowy, była irrelevantna dla określenia charakteru takiej umowy, ponieważ przepisy nie zastrzegają warunku w postaci możliwości wykonania w ramach jednej umowy jakiejś określonej liczby produktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 października 2013 r., III UK 126/12, OSNP 2014 nr 9, poz. 135).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono także pogląd, zgodnie z którym nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych - gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. W wyroku z 21 lutego 2017 r., I UK 123/16 (LEX nr 2269195), Sąd Najwyższy przypomniał, że wyznaczenie ścisłej granicy między umową o dzieło a umową zlecenia (oświadczenie usług) nie jest łatwe, stąd niezbędne jest posłużenie się odpowiednimi kryteriami dyferencyjnymi. Kluczowe jest sprecyzowanie (najlepiej, choć niekoniecznie, w samej w treści umowy) dzieła, czyli pewnego określonego rezultatu pracy ludzkiej, konkretnego, indywidualnie oznaczonego, obiektywnie osiągalnego i pewnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 października 2013 r., II UK 103/13, LEX nr 1455433; z 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537; z 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, LEX nr 1816587; z 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537). A zatem nie można uznać, że art. 627 k.c. budzi wątpliwości interpretacyjne, które wymagałyby zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie niniejszej sprawy.

Umowa o dzieło należy do umów rezultatu - jej przedmiotem jest indywidualnie oznaczony wytwór (efekt). Dla oceny, że zawarto umowę o "rezultat usługi" (wytwór) - co jest podstawową cechą odróżniającą ją od umowy zlecenia (świadczenia usług) - konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu - w postaci materialnej bądź niematerialnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2023 r., III USK 245/22, LEX 3571904). W tej definicji mieści się umowa o wykonanie (zagranie) koncertu przez muzyka, podczas którego wykonuje on zarówno swoje utwory jak i covery. Dzieło nie musi być bowiem czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, powinno jednak posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (zob. wyrok z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411 i z 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6).

Uwzględniając dorobek orzecznicy Sądu Najwyższego oraz konstrukcję wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że skarżący nie wykazał podstaw do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.